

Söderhamns kommun

barn-utbildningsnamnden@soderhamn.se

Rektorn vid Stråtjärä skola

marie.edling@soderhamn.se

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Stråtjärä skola
i Söderhamns kommun

Tillsyn i Stråtjärä skola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Söderhamns kommun under våren 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Stråtjärä skola besöktes av Skolinspektionen mellan den 18-19 februari och den 25 februari 2014.

Fakta om skolenheten

Stråtjärä skola är en kommunal grundskola belägen i Stråtjärä i Söderhamns kommun. Verksamheten omfattar förskoleklass samt grundskola årskurs 1-6. På skolan finns också fritidshem. Kommunens ansvarstagande för fritidshem redovisas och bedöms i ett separat beslut för hela kommunen.

Vid tidpunkten för tillsynen har Stråtjärä skola 54 elever. Av dessa går 5 i förskoleklass och 49 i grundskolans årskurs 1-6. Skolan är organiserad i förskoleklass, årskurs 1-2, årskurs 3-4 och årskurs 5-6.

Kunskapsresultat

Årskurs 3

På grund av för lågt elevantal redovisas inte Skolverkets nationella statistik (SIRIS) för läsåret 2012/2013 för de nationella ämnesproven i årskurs 3. Skolans egen sammanställning av de nationella ämnesproven i årskurs 3 för läsåret 2012/2013 visar att enstaka elever nådde kravnivån på samtliga delprov i matematik och knappt hälften av eleverna nådde kravnivån i svenska. Skolan saknar sammanställningar över hur många elever som nådde kunskapskraven i svenska, matematik eller de samhällsorienterande och naturorienterande ämnen under samma läsår.

Årskurs 6

På grund av för lågt elevantal redovisas inte nationell statistik för läsåret 2012/2013 för de nationella ämnesproven i årskurs 6. Skolans egen sammanställning av de nationella ämnesproven i årskurs 6 för läsåret 2012/2013 visar att mer än hälften av eleverna nådde kravnivån på samtliga delprov i matematik, hälften av eleverna i historia, samtliga i svenska och nästintill samtliga elever nådde kravnivån i engelska. Skolans egen sammanställning för samma läsår visar att samtliga elever nådde kunskapskraven i samtliga ämnen de haft undervisning i förutom i engelska där nästintill samtliga elever nådde kunskapskraven.

Helhetsbedömning

Tillsynen av Stråttjärä skola visar att skolan måste vidta åtgärder så att samtliga elever i alla årskurser ges förutsättningar att nå målen för utbildningen och utvecklas så långt som möjligt. Det är anmärkningsvärt att enstaka elever i årskurs 3 nådde godkända resultat på de nationella proven i matematik och att knappt hälften av eleverna nådde godkända resultat i svenska samt att endast omkring hälften av eleverna i årskurs 6 nådde godkända resultat på de nationella proven i matematik och historia under läsåret 2012/2013.

Stråttjärä skola behöver utveckla det systematiska kvalitetsarbetet, det vill säga följa upp, analysera och initiera förändringar inom de områden som har betydelse för måluppfyllelsen. Skolans kvalitetsarbete behöver mer systematiskt ta sin utgångspunkt i sambandet mellan skolans resultat och kvaliteten i undervisningen.

Av utredningen framgår vidare att elevernas inflytande över sin utbildning behöver utvecklas. Skolan har ingen tydlig planering gällande arbetssätt och gemensamma strategier avseende hur elevernas inflytande ska se ut och hur det ska öka i takt med elevernas stigande ålder och mognad.

Skolan behöver vidta åtgärder så att åtgärdsprogrammen motsvarar skollagens krav. Elevens behov framgår men det är inte alltid tydligt vilka åtgärder skolan ska sätta in för att eleven ska nå kunskapskraven. I vissa av åtgärdsprogrammen framgår inte heller hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Vidare behöver skolan se till att planen mot kränkande behandling innehåller en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser påbörja eller genomföra under det kommande året samt hur föregående års åtgärder har genomförts.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Söderhamns kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 25 juni 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Söderhamns kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Se till att undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.
- Se till att lärarna ger elever som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnås ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling.

Motivering

Samordning av undervisningen

För utbildningen i grundskolan gäller en läroplan som utgår från bestämmelserna i skollagen. Läroplanen anger dels utbildningens värdegrund och uppdrag, dels mål och riktlinjer om hur utbildningen ska bedrivas. Läroplanen anger att undervisningen i olika ämnesområden ska samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet. Lärarna ska samverka med varandra i arbetet att nå utbildningsmålen och för att ge eleverna överblick och sammanhang.

Av intervjuer med rektorn och lärare framgår att det varierar i vilken grad lärare samarbetar kring flera ämnesområden och att samordning av ämnesområden behöver utvecklas. Vid intervjun med lärarna framkommer endast enstaka exempel på när de arbetat ämnesövergripande. Rektorn uppger att ämnessamverkan behöver utvecklas och uttalar även att samverkan inte riktigt kommit i gång i den nya lärarkonstellationen, då det finns nya lärare på skolan. Elever från de högre årskurserna uppger att de enkom har arbetat med flera ämnen samtidigt vid ett tillfälle men då främst av praktiska skäl då en lärare var sjuk. Elever i de lägre årskurserna kan enkom ge ett exempel på att de arbetat ämnesövergripande, vilket var när de arbetade tillsammans med sina elevfaddrar i andra årskurser.

Stimulans i undervisningen

Enligt skollagen ska elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 285) anges att även elever som lätt når kunskapskraven har rätt att få en individanpassad undervisning och uppmuntran att nå längre i sin kunskapsutveckling.

Vid intervjun med rektor framkommer att det har varit stort fokus på de elever som har haft behov av olika stödåtgärder för att kunna nå kunskapskraven och att stimulans för elever som lätt når kunskapskraven har fått stå tillbaka. Vidare uppger rektorn att det inte diskuterats i tillräcklig utsträckning i lärargruppen hur man ska tillgodose behovet hos de elever som har behov av ytterligare stimulans. Vid lärarintervjun framkommer endast enstaka exempel på när elever erhållit arbetsuppgifter med varierad svårighetsgrad såsom att eleverna har haft möjlighet att arbeta med olika nivåer i läsförståelse samt i SO. Vidare uppger lärare att de måste prioritera elever som behöver mer hjälp och således inte hinner stimulera övriga elever i den utsträckning de skulle vilja. Elever i de lägre årskurserna uttalar att arbetsuppgifterna ofta är för lätta och att de mestadels får arbeta med uppgifter de redan kan. Eleverna är också osäkra på om de kan få svårare arbetsuppgifter om de skulle vilja ha det. Elever i de högre årskurserna uppger att de oftast får arbeta med samma typer av arbetsuppgifter och kan inte ge exempel på när de utmanats i sitt lärande med svårare uppgifter.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister gällande skolans arbete med undervisning och lärande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Söderhamns kommunföreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

1 kap. 11 §, 3 kap. 3 § skollagen, Lgr 11, 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

Grundläggande värden och inflytande**Bedömning**

Söderhamns kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Ge eleverna ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. Formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Av läroplanen framgår att lärarna har ett utpekad ansvar för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 674) anges att eleverna har rätt till inflytande över undervisningen, skolmiljön och verksamheten i övrigt. Kravet på att eleverna ska stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen innebär att det inte är tillräckligt att eleverna ges möjlighet att ta del i detta arbete utan det krävs ett mer aktivt arbete från skolans sida.

Vid intervju med elever i de högre årskurserna framkommer att de sällan får påverka undervisningens innehåll men att det händer att de får välja vilka uppgifter de vill arbeta med när de är klara med sina ordinarie arbetsuppgifter. Elever i de yngre årskurserna kan endast uppge enstaka exempel på när de fått påverka undervisningen men då enkom gällande vilka arbetsuppgifter de ska arbeta med. De uttalar att de fått välja på att arbeta med mattediagnoser eller att rita under matematiklektionerna när de blivit klara med sina ordinarie arbetsuppgifter. Lärarna uppger att om elever exempelvis har svårt att skriva kan de få välja på olika arbetssätt för att hitta motivation men de kan enkom ge ett fåtal exempel på när eleverna själva har fått välja arbetssätt och upplägg av lektioner. Vid intervju med rektorn framkommer att det pågått diskussioner med lärarna hur delaktighet kan utformas beroende på elevernas ålder men att hon inte kan uttala sig i vilken utsträckning det förekommer i undervisningen.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att eleverna inte ges ett reellt inflytande över utbildningen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Söderhamns kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

4 kap. 9 § skollagen, Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Särskilt stöd**Bedömning**

Söderhamns kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Utarbeta åtgärdsprogram som anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering

Enligt skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas.

Skolinspektionen har tagit del av ett antal av skolans åtgärdsprogram som utarbetats under vårterminen och höstterminen 2013. I åtgärdsprogrammen beskrivs bland annat elevens behov men det framgår inte alltid tydligt hur de stödåtgärder som ska sättas in kommunicerar med dessa. Ibland är stödåtgärderna allmänt hållna, exempelvis "anpassade arbetsformer och arbetssätt" eller "tydliggörande pedagogik". I vissa av åtgärdsprogrammen framgår inte heller hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans arbete med åtgärdsprogram. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Söderhamns kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

3 kap. 9 § skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen**Bedömning**

Söderhamns kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Se till att rektorn ansvarar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras.
- Se till att kvalitetsarbetet genomförs under medverkan av lärare och övrig personal.

Motivering

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att som pedagogisk ledare och chef verka för att utbildningen utvecklas i skola och fritidshem och att arbetet är inriktat mot att de nationella målen uppfylls. I rektors ansvar ingår också att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Enligt Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98) bör rektorn se till att dokumentationen av kvalitetsarbetet är tillräcklig för att ligga till grund för analys och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser, skapa rutiner och former för dokumentationen som är effektiva och ändamålsenliga för enhetens kvalitetsarbete, samt sträva efter att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet inom enheten.

Enligt inlämnad dokumentation utgår Stråttjärä skolas kvalitetsarbete från kommunens gemensamma årshjul som beskriver när olika resultat ska rapporteras in, olika enkäter genomförs och när ett pedagogiskt bokslut med analys ska lämnas in.

Lärarna uppger i intervjuer att de följer upp elevernas resultat på individnivå. De är medvetna om att eleverna i skolan generellt har låga resultat i exempelvis matematik, engelska och i viss utsträckning svenska och att de försöker diskutera detta med varandra samt sätta in åtgärder i undervisningen i den mån det är möjligt.

Av skolans dokumenterade systematiska kvalitetsarbete "Kvalitetsarbete för Stråttjärä skola" framgår dock att skolan saknar sammanställningar av skolans kunskapsresultat. Som exempel kan nämnas att det inte gjorts någon sammanställning av hur många av eleverna som nått kunskapskraven i årskurs 3 läsåret 2012/2013 i de ämnen där det finns kunskapskrav.

Rektorn bekräftar i intervjun att endast begränsade analyser har gjorts av skolans resultat. Lärarna uppger också att de inte är involverade i analys av skolans kunskapsresultat på skolövergripande nivå.

I rapporten "Kvalitetsarbete för Stråttjärä skola" finns några utvecklingsområden angivna men de åtgärder som anges är generella och är enkom i viss mån kopplade till en analys av skolans resultat.

Vid intervjun med rektorn framkommer att lärarna har framhållit behovet av att förbättra dokumentationen av elevernas kunskapsutveckling, men att det finns ett "glapp" gällande det systematiska kvalitetsarbete då det saknats kontinuitet i och med flera rektorsbyten under kort tid. Skolinspektionen bedömer att rektorn saknar viktiga underlag för att analysera och utveckla verksamheten, vilket innebär att skolan riskerar att inte heller kunna vidta adekvata åtgärder för att höja skolans kunskapsresultat.

Skolinspektionen konstaterar att det finns brister gällande Stråttjärä skolas systematiska kvalitetsarbete. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Söderhamns kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

4 kap. 4-6 §§ skollagen

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro**Bedömning**

Söderhamns kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Se till att eleverna har tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval.

Motivering

Av skollagen framgår att elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ska ha tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Enligt läroplanen ska studie- och yrkesvägledaren, eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter, informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med funktionsnedsättning, och vara till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insats.

Rektorn uppger att språklärarna från Bergviksskolan kommer och informerar eleverna gällande språkvalet i årskurs 7 men att eleverna inte erhåller studie- och yrkesvägledning utöver detta. Vid intervjuer med lärarna bekräftas att eleverna främst får information inför språkvalet i årskurs 7. Det har tidigare erbjudits prao ute på arbetsplatser, men under innevarande läsår genomförs ingen sådan verksamhet. Eleverna uppger att de inte har träffat någon studie- och yrkesvägledare och uttalar inte att de inte heller fått information och vägledning inför deras fortsatta utbildning och yrkesinriktning av någon övrig personal.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att elevernas tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval inte tillgodoses. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Söderhamns kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

2 kap. 29 § skollagen, Lgr 11 2.6 Övergripande mål och riktlinjer, Skolan och omvärlden

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar enligt 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Söderhamns kommun en anmärkning.

Trygghet och studiero**Bedömning**

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brist inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Planen mot kränkande behandling uppfyller inte kraven i skollagen.

Motivering

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan mot kränkande behandling med en översikt över de åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

I Skolverkets allmänna råd för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling (SKOLFS 2012:10) anges att arbetet med planen mot kränkande behandling bör bedrivas så att planen återspeglar förhållanden i varje enskild verksamhet.

Skolinspektionen har tagit del av skolans plan mot kränkande behandling som till största del uppfyller skollagens krav. Planen anger att skolan har gjort en kartläggning på skolan. De åtgärder som skolan avser vidta med anledning av denna kartläggning är dock väldigt generella och inte kopplade till de faktiska problem som framkommit gällande trygghet och studiero på skolan. Av planen framgår inte heller resultatet av föregående års åtgärder.

Tillsynen visar att det finns brister gällande skolans plan mot kränkande behandling. Med anledning av att skolans arbete inom området trygghet och studiero i övrigt fungerar väl bedöms bristen som mindre allvarlig och Söderhamns kommun tilldelas en anmärkning.

Författning

6 kap. 8 § skollagen

Bedömning och betygssättning**Bedömning**

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brist inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Det framgår inte av de individuella utvecklingsplanerna hur de insatser som skolan ska vidta är kopplade till hur eleverna ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Motivering

Enligt skollagen ska i årskurs 1-5 läraren en gång per läsår, vid ett av utvecklingssamtalen, i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Den individuella utvecklingsplanen får, enligt skollagen, även innehålla omdömen om elevens utveckling i övrigt inom ramen för läroplanen, om rektorn beslutar det.

Skolinspektionen har tagit del av ett urval av skolans individuella utvecklingsplaner för elever i årskurs 1-5 från vårterminen och höstterminen 2013. Dessa uppfyller i de flesta fall författningarnas krav men det finns brister gällande den framåtsyftande delen i planerna. I den framåtsyftande delen anges exempelvis "du kommer att utveckla dina förmågor om du fortsätter att vara engagerad" och "jobba som du redan gör". De mål som anges i planerna är inte kopplade till hur eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt och det framgår inte vilka insatser skolan ska vidta med anledning av dessa.

Tillsynen visar att det finns brister gällande skolans individuella utvecklingsplaner. Med anledning av att dessa till största del uppfyller författningarnas krav och att skolans arbete inom området bedömning och betygssättning i övrigt fungerar väl bedöms bristen som mindre allvarlig och Söderhamns kommun tilldelas en anmärkning.

Författning

10 kap. 13 § skollagen

På Skolinspektionens vägnar

Katarina Håkansson
Beslutsfattare

Johanna Kahn
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.